

Op weg met kwalitatieve data-analyse in onderzoek en onderwijs

Monique Vahedi Nikbakht-van de Sande*

C. Grbich, *Qualitative data analysis: an introduction*. London: Sage Publications, 2013 (2nd ed.), 336 pp., ISBN 978-4462-0297-5, € 39,99 (pbk).

Deze recensie van het boek van Carol Grbich is geschreven vanuit de vraag hoe bruikbaar dit boek kan zijn voor beginnende onderzoekers en meer specifiek voor studenten en docenten binnen het hbo en wetenschappelijk onderwijs.

Als we de uitgeverij Sage mogen geloven betreft het een toegankelijk boek voor de beginnende onderzoeker (Sage, 2013). Het is inderdaad een goed leesbare tekst en het biedt een introductie op het veld van kwalitatief onderzoek door middel van onder andere een beknopt overzicht van nieuwe en traditionele benaderingen van kwalitatief onderzoek en van verschillende analysestrategieën. Grbich neemt de lezer als het ware mee bij het bepalen van de geschikte analysestrategie en ze biedt hiertoe illustraties aan de hand van vele voorbeelden van uiteenlopende aard.

Haar boek is ingedeeld in zes delen. In elk afzonderlijk deel wordt één thema behandeld, namelijk *general approaches to collecting and analysing, traditional analytical approaches, newer qualitative approaches, analytic approaches for existing documentation, data management (computer programs)* en *interpreting and presenting qualitative data*.

Het eerste hoofdstuk uit deel I start met de epistemologie, waarbij Grbich vijf paradigma's (stromingen) centraal stelt en koppelt aan een periode in de tijd waarin zij dominant waren. Zij adviseert het paradigma (of een combinatie) te kiezen op basis van de onderzoeksvraag van het door de lezer te verrichten onderzoek. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een 'student exercise', waarmee de lezer de stof uit het hoofdstuk kan oefenen. Het antwoord van de oefening is te vinden op een website van de uitgever. Deze website is ook handig voor docenten en studenten, omdat het van elk hoofdstuk powerpoints biedt die kunnen worden gebruikt bij colleges of dienst kunnen doen als samenvatting van de stof. Omdat van de paradigma's alleen de essentie staat beschreven, heeft Grbich enkele 'further readings' opgenomen.

Hoofdstuk 2 gaat in op een viertal ontwerp- en analysestrategieën ('four traditions of inquiry in terms of analytic process: iterative, subjective, investigative and enumerative'). Grbich maakt vervolgens een koppeling tussen de paradigma's en de ontwerp- en analysestrategieën evenals methodologische benaderingen.

* Drs. Monique Vahedi Nikbakht-van de Sande is verpleegkundige en algemeen sociaal wetenschapper en werkt als promovendus/docent bij de afdelingen Kenniscentrum Zorginnovatie en de Masteropleiding Advanced Nursing Practice (MANP) van Hogeschool Rotterdam. E-mail: c.v.m.vahedi@hr.nl.

Deze stof is niet eenvoudig te volgen. Het is de vraag of de indeling die Grbich gebruikt bij haar koppeling de enige juiste indeling is, omdat in de literatuur ook andere indelingen worden gehanteerd, wat overigens ook geldt voor de indeling van de paradigma's uit hoofdstuk 1 (De Boer & Smaling, 2011). Het kan een beginnende onderzoeker enigszins in verwarring brengen. Enkele voorbeelden van 'preliminary data analysis' sluiten het hoofdstuk af.

Nadat in hoofdstuk 3 wordt ingegaan op *mixed methods* (het vijfde paradigma volgens Grbich), komen in deel II, III en IV de analysestrategieën aan bod. Hier biedt Grbich de beginnende onderzoeker een goed beeld van de verschillende analysestrategieën, zowel de traditionele (deel II; hoofdstuk 4 t/m 8) als de meer recente (deel III; hoofdstuk 9 t/m 13), en de strategieën voor bestaande data (deel IV; hoofdstuk 14 t/m 20). In vergelijking tot de vorige edities zijn het de meer recente analysestrategieën die zijn toegevoegd (*autoethnography*, *poetic inquiry*, *ethnodrama and performative art*, *cyber ethnography* en *e-research*). Het lijkt niet zozeer de bedoeling van Grbich om de lezer te leren de verschillende analysestrategieën integraal toe te passen; daarvoor worden ze te globaal behandeld. De voorbeelden zijn zeker verhelderend, maar om daarna zelf praktisch aan de slag te gaan met de verschillende methoden is zeker voor studenten een brug te ver. Het gaat Grbich puur om het verschaffen van een beter begrip van de verscheidene analysestrategieën die binnen kwalitatief onderzoek mogelijk zijn, en hun kenmerken.

Deel V geeft de lezer globaal een indruk hoe data gecodeerd kunnen worden met behulp van enkele computerprogramma's voor kwalitatieve data-analyse, waaronder bijvoorbeeld ATLAS.ti. Aan het eind van het deel worden de websites horend bij de programma's genoemd en kan de lezer als oefening een deel van het eigen onderzoek coderen.

Tot slot biedt deel VI een interessante afronding gecentreerd rond het begrip 'theorising from data' en de presentatie van de resultaten. De delen V en VI zijn summier opgezet; de lezer moet zelf verdere activiteiten ondernemen om zich de materie eigen te maken met de handvatten die worden geboden.

Samenvattend: dit prettig leesbare boek van Grbich levert een goede theoretische basis voor diegenen die zich willen verdiepen in kwalitatief onderzoek en data-analysestrategieën. Voor studenten van sociaalwetenschappelijke opleidingen en masteropleidingen aan hogescholen kan het dienst doen als cursusmateriaal ter introductie op kwalitatief onderzoek. De student leert om met een brede blik naar kwalitatief onderzoek te kijken. Voor onderzoekers en PhD-studenten is het boek een aanrader, omdat het een mooi overzicht biedt van de vele methoden van data-analyse waaruit kan worden gekozen. Voor docenten biedt het waardevol materiaal bij het vormgeven van de collegestof. De indeling van het boek en de bijbehorende powerpoints en opdrachten maken het mogelijk gerichte keuzes te maken voor het aanbrengen van accenten in het lesmateriaal. Concluderend, het is een boek dat geschikt is voor een brede groep onderzoekers.

Literatuur

Sage (2013). *About the title. Qualitative data analysis: an introduction, second edition*. Op 18 augustus 2014 ontleend aan www.uk.sagepub.com/books/Book236861/sample#tabview=title.

Boer, F. de & Smaling, A. (2011). *Benaderingen in kwalitatief onderzoek*. Den Haag: Boom uitgevers.